

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Manuscripta Rhenaugiensa - Cod. St. Blasien 33 bis 37

[Pars IV] - St. Blasien 36

Rusconi, Bernhard

[Südschwarzwald, St. Blasien u.a.], [2. Hälfte 18. Jh.]

Hugo Schmidfeld, Observationes criticae ...

[urn:nbn:de:bsz:31-46582](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-46582)

Observationes Criticae
In Origines Muri Rhinaniae.

J 753.

J. H. S.

238 240

[Faint, illegible handwriting]

Indubitatum esse, reliquo, originibus Monasterij Rhenaniae
nullo, quod securum sit, fundamento niti, nullog, probari
posse authenticis ante annum Christi 852. quo Diploma
Hudovici germanici wolvera Comiti Kyburgico datum
eidem Mario abbati Constituit gosbertum, nisi; quod
aliqui haecenus Conseverunt / Sic missam dicere velis
basin, vitam s. Finlari a diversis Conscriptam, descrip-
tanque, qua s. Finlari huius Rhenaniae Martyr vicola adven-
tus Circa annum 800 Contigisse notatur, tametsi et hoc
disimiliter omnino sit factum. Sane, id certissimum
Cuique, in historia Rhenaniae etiam hospiti reputo,
quod de tempore adventus s. Finlari Rhenaniae, vera
origo huius Martyr plurimum et primo deperdeat: is
enim, si accidit Circa annum 800. hac etiam etate Mario
Rhenaniae sestise, monachos et abbates habuisse creden-
dum erit; quodsi vero ad medium saeculum 9um eiusdem
Sti adventus transferatur, junior quoque erit origo Rhen-
aniae.

Quare non abs re, sed et necessarium fuerit in huius Sti.
Finlari vitam, scripto nobis ab optimis praedecessoribus
relictam, nec non in quorundam Chronographorum alias
annotationes primam formare Cypri. Consecrare vero
altirigenus, et illud aureum antiquitatis monumentum e
Serinijs Sargaleris archivij productum, quo primorum
Rhenaniae abbatum series et monachorum Conscriptorum
aut Confoederatorum Ordo manu sollicita est annotatus.

Sit igitur Observatio I^{ma}

In vitam s. Finlari.

Observatio II^{da}

In MSS^u Sargalense.

Corollaria ex his prodibunt tandem aliqua.

Observatio I^{ma}

In vitam s. Finlari.

Vita s. Finlari ab antecessoribus scripta vel
exscripta exemplaria tria, quod ego sciam, Super-
sunt: duo nempe in Rhenania Mario, unum, quod
lectiones antiqui Breviarij efficit, et Characteres sac.
XIII. vel ad summum XII. habet, nec de monachismi h^{ic}
a s. Finlari suscepti quidquam refert: alterum, quod
idem lectionum genus est, sac. aperte XIV. aut junioris,
utpote quod gothico Characteres apparet: atq. hoc qd^m
post verba: Tunc praefatus Dominus eius in proprio Mo-
nasterio, quod Rhenania vocatur, eum monachari fecit:

N. J. mus

post asteriscum superius positum: * clare habet: An
Dominica Incarnationis DCCC. aetatis vero sue L.^o
Notabis autem: quod DCCC. numerus non compareat, sed
octingentesimo: sicut scriptum.

Tertium vitæ S. Finiani exemplar in studio augu-
stini Codici membranaceo, prout illa Rheurgia
infertur: distinctis litteris ostendit: a^o Dominica In-
carnationis DCCC. aetatis vero sue L.^o j^o. Cuius hæc aetatis
sicut scriptura, ignoro.

N. 2us

His iam adiungendus est Chronographorum et Hi-
storiarum Calculus: quorum primas Gerardus MS. habet
sua a Rev.^o DD. abbate Bernardo e Rheurgia mihi
benignissime Communicata: sicut vero hæc quatuor divi-
marus, e quibus premium sicut habet:

A.^o 802. in Superiori Alemania sive Rhenia Clares
notus Princeps Finianus sicut B. Wernheri: qui ad a^o
811. Fabariae abbas obiit: ... Divinitus edocetur Con-
tumaciam monasterium Rheni insulam, officium et Palatium
sibi fore. Tandem iste Finianus ibi loci solemni voto
rituque abbatis wickrami permisso in claustrum se contulit

Secundum ita sonat:

A.^o 802. In Superiori Alemania, Fabarian reliquit
ac in Exerum Rheugiam migravit, multaque miracula
perpetrat, sub quo initia Canonij Rheugiensis iacuuntur

Tertium Fabariense monumentum sequentia litteris
notat.

A.^o DCCC. Fabarian venit per Finianum in Hibernia
Princeps abbate Eberhardo is^o sub Wernhero: qui post
ea Eberhardo successit: monastica vita fundamata anno
DCCC. a^o XI. profuit, accepta tandem in somno visione,
Fabaria Rhenovium petiit a^o DCCC. II.

Quartum tandem Fabariense Necrologium mortem
S. Finiani hinc enarrat.

In Alemania XVI. Kal. Nov. S. Finianj Confessoris
a^o Chri DCCCXXVIII. aetatis LXXII.

N. 3us

Inter historicos subsequi temporis premium omnium,
quod mihi notum sit, vitam S. Finiani Coherente Chronolo-
gia, si non ficta, scripsit R.^{us} DD. Augustinus Stöcklin
e Muris dispenham abbas postulatus: hæc S. Finianum in
Hibernia insula a Principum sanguine procreatum a^o 749.
tum, a^o incerto, vita aliquandiu apud Fabarian, sicut
supra acta, sub quo abbate, ait, nondum didici, Wolffe:
hardum Comitem Kyburgersem Conventum a^o 796. quem
Rhenovenses fundatorem suum frequentant: subinde qua-
riens spatio exalto in clericali statu ab eodem Wolffe:
hardo in proprio suo studio, cuius nomen Rinnawa, sub
abbate wickram monachum creatum fuisse a^o 800. aetatis
vero sue 51. Tandem vero a^o 806. clausa se commisit,
et in Cælum migrasse aperit XV. Novemb. a^o Chri 827.

Handwritten note in the right margin, partially cut off.

Carolus floret circa medium
sae. 17.

etatis vero suae 78.

Eiudem fere mentio fuit Bucelinus in Chronico
Constanti. ad a^os 797. 800. et 827.

Tenique R. P. Carolus fabariensis monachus ex
antiquissima Chronica eiusdem Caenobij, quae tamen
ibidem non amplius extat, exscripsisse fertur;

A. 803. moritur B. Eberhardus 9. Cui wernerus
succedit. = sub huius disciplina floret a^o 800. s. Finlanus
Lagina Princeps: qui Caestibus oraculis et visionibus
edoctus Eremiticam vitam et monachismum eligit, et
suas weneri abbatis omnem partem mundi reliquit...
eodem a^o posito vitae monasticae fundamentis. Finlanus
ad eremum petit. ... a^o 827. moritur noster Finlanus
et plurimis miraculis Coruscat.

ultimo loco ponamus lectionem Proprij Curienfis, sic,
ut illam accipi a N. 92. Berrardo.

Finlanus Princeps Laginae ... a^o etatis suae 71.
aliquandiu in fabariensi Anro habitavit, demum ad Ca-
nobium Insulae Hleri, dicto Hiran se contulit, ubi ...
exil. 27. a^os et ibidem in sua Claustra ... migravit in Cellam
decimo quinto Novembris a^o Chri millefimo Trecentesimo
vigesimo septimo etatis vero suae 78.

Hae omnia sua, quae de vita, tempore ac etate s. p. t.
Finlani ad notitiam meam pervenerunt, quorum examen
Criticum antequam subeamus,

Ex auctore vita Conscripta et N. 1. a signata ali-
qua, sub potestate certa, hie praenotare Libet et expedire:

1. quidem illud: Vir ... Finlanus genere scotus,
Civis provincia Laginensis: et: In eadem provincia
Laginenfium inter duos Principes grandis est orta se-
ditio, unius ergo Principis miles fuit pater Finlani.

2. Praedicti ergo viri beati s. Finlani: s. Noron genti:
les, qui Nordmanni vocantur, plurima Scotia Insula, quae et
Hibernia dicitur, loca vastantibus, inter alias feminas abdu-
cere Captivam: idem: atque in vitato Finlano Nordmanni
venientes et de medio Convivarum rapientes sicuti cum
inimicis suis Confiliati sunt, arctissimis eum vinculis li-
gavere. 3. Hic sancti Martini sedem petens, postea
Franciam, Alemanniam, Longobardiam peragrans, proprio
pede demum Alabore Romam venit: inde reversus quendam
nobilem virum in Alemanniam adivit, cum quo in Clericatu per
quatuor annos permansit. atque: ubi: in Sinargia: per
quinque annos singulos virtutum gradus ascendens ... Cum
per missum in archiepiscopo loco se reclusit. ... Cum per missum
abbatis hie quendam partem parisi 9. 4. In festivitatis
s. Brigittae V. non modicum pauperum turbam ... 5. In
larden: sanctus Finlanus Patronus noster archiepiscopo
loco inclutus, ... viginti duos annos incomparabiliter
Corpus perdomuit.

Jam ad Cypriam ipsam formandam, quae: ut accura-
tius fieri queat, per questionem aliquam rem omnem ex-
plere conabimur.

N. 4. h. v.

N. 3. tus

Quaestio I^{ma} Quis fuerit auctor vitae S. Firlani
 et quo tempore vita sit scripta.

Resp. ad 1^{am} quarst. partem.

Auctor vitae S. Firlani absq. dubio fuit monachus Rhena-
 gienfis subpale; qui in vita hac, scribitur ipsissimus: Igita
 priori nocte, antequam S. Blasij reliquiae huc ad Rhena-
 gian de Roma venissent.

Item: S. Firdanus ergo patronus noster ... archipie
 loco, qui situs est ad septentrionalem partem Basili-
 S. Mariae. Locus hic hodieum in Ecclesia Rhin-Augiensi
 Cernitur.

Resp. ad 2^{am} quarst. partem.

Tempus auctoris vitae diffinire sane mihi difficilissimum
 videtur: ipsius vel S. Firlani aetate cum vixisse effica-
 cissime probare Cernuntur verba auctoris illa:

Ceterum loci ipsius Rhenaugia ostensionem in Rhena-
 riensi Monio adhuc degenti, vel de hac professione im-
 meditantis, nobis ipse referens: licet impulsus ac pere Coa-
 tus hoc etiam intimavit: Cum vero ab eodem auctore fer-
 tioritas S. Birgitta v. nominatur, anceps haec. quis
 enim nescit S. Birgittam viduam saeculo primus 13to aut
 quod voluit alij, etiam 14to vixisse: * at vero efronlen
 dicam S. Firlanum ante saec. 14to non floruisse, quod quidem
 lectio Proprij Curienfis, sed, ut puto, per errorem habet,
 adeo certe in antiquitatem Rhenaugiensem peccare videtur.

Triam igitur, quod sentio:

Primus auctor S. Firlano Coaetus fuit, pauloq. post eius
 mortem scriptus: praesentis vero exemplaris descriptio saec.
 XIV. aut XV. monachus quadam pro suo cubitu, iuxta ac illius
 saeculi scriptores abueverant, sine cura, sineque Confule
 adiecit; hinc tanta Confusio, ac tanta vitio. Scriptores
 de aetate, de adventu, de morte discrepantia. Si quid
 verius quisquam alius ex cogitaverit, lubens in eius
 sententiam ibo. Sedem haec movend ad

Quaestio 2da Quid sentiendum sit de tribus
exemplaribus vitae, de quibus N. 1°. et quid de opi-
 nionibus Historicorum. N. 2°.

Resp. ad partem Quarst. 1^{am} tria illa exemplaria
 sunt transumpta, sive Copiae veterrimi illius MSS. quo
 saec. IX. monachus Rhenaug. vitam S. Firlani collegit, hinc
 pluribus illa scdere mendis non modo Credibile, sed et
 palam est; Cum enim saeculi XIV. monachos modica floruisse
 se peritia, Cypig, nulla inbutos fuisse vel hospitii in
 antiquaria re certum sit, evenit, ut cum exseriberent,
 deseriberentq. vetustioris saeculi Codices, et aliqua vel
 non intelligerent, vel male legerent, vel vetustate aliquatenus
 deleta legere non possent, quibus pro genio, pro cubitu,
 proq. intelligentia sua vel addidit vel dempsit aliqua q^{ta}

* Desing in Compend. Eud. p. 156.

V. N. 3. ad finem.

N. 6. tus

Clariora reddere conabantur prioris aevi scripta, cum
revera illa in suum posteritatis detrimentum obfus-
cabant. hinc illa lachryma in tot ac tantis Monasterijs,
quibus vel abas invida, vel mala fors, vel glama vorax
sacrationis antiquitatis monumenta subtraxit: Cuius
exemplum nunquam satis deplorandum habemus in adibus
nris Sax-Blasianis, quibus de origine et progressu Marj
nihil superest praeter Codicem unum, Liber Constructionis,
nuncupatum, quem auctor Anonymus saec. XIV. Conseripsit,
quique tot illum Contradictionibus, tot epochis sibi Con-
rarijs, tot hominibus, nominibus Confusis inplevit,
ut historia vera verum initium quaerere idem sit, ac ad
Sphingen appellare. accedit, quod illius aetatis scrip-
tores descriptorum vana gloria avidissimi fuerint,
atq; semper res proprias, Marjjs fundationis vetustis:
res et antiquiores reddere pro viribus adlaborarint, nul-
lam repudianda Contradictionis, seducendae posteritatis
Curam et timorem habentes.

Sic et ita Contigisse autumo in transumptis illis
vita s. Finclari, Cuius unum alteri in apignardis epo-
chis Contrarium Cernimus. transumptum illud augierse
vel ex Sabariensi Codice, vel Sabariense ex augierse
puto: Cum vel augierse descriptor Cyphram D in ver-
sam / DCCC / Corrigere voluit, sicque numerum DCCC
rectius effiere, incurius de eo, quod alterius Marj
virum Celeberrimum juniorem reddat, vel certe Sa-
bariensis exilator, videns numerum / DCCC / non con-
gruere opinioni suorum, Cyphram C. invertebat, D.
Fingendo Sphalma, quavi per hoc primam Cyphram DD.
Completere vellet.

Quid iam dicamus de illo, aetatis vero suae L. 9.
Ego sane integre respondeo, vel in scitia aut libido
gloria fuit, quae descriptor apposuit, aetatis vero suae.
nang autum, quod cum ex scriptor in anterioris aetatis
Codice videret Cyphras inter se multum distantes: e. g.

DCCC. LI.

quod saeculi VII. VIII. IX. et X. scriptores consueve-
ram ex Diplomatum, quam Codicibus novimus; unio:
ris multo aetatis descriptor in secula putaverit, aliquid
inter numerum DCCC. et LI. deesse, vel deletum esse,
hincque supposuerit aetatis vero suae. vel studio, vel
ingeritia. nisi dicere navelis, descriptorum saec. XIV.
nullam plane epocham in exemplari antiquiori invenisse,
atq; hanc ex proprio cerebro, pro temporis sui opinione
affixisse, quod qm aetate sua ille illis ante epocham
superius linea positus * indigilare popel, prout
videre est in MSS. Rhin-Augienzi.

N. 7. m. 47

In hac sententia non una adducor ratio, sed
bene multis sequentibus:

1° enim ex more prædictis patet, potuisse saltem
errare in assignanda epocha sæc. XIV. de scriptorem vitæ
S. Fintani, ergo, reor, erravit; quia

2do via in scriptoribus sæc. X. IX. & VIII. inveniri
quod celeberrimorum etiam virorum ætatem assignare
sueverint: / quod et quanta enim nobis ex vetustate et
adhuc super sunt vitarum exemplaria, sub S. Placido, &
Lumbani, Aidani, Pirminij &c. in quibus ne vestigiis
epochæ ætatis deprehenditur: / imò rarum erat, si priorum
seculorum scriptores annum obitus adjunxerunt; servat
nunc Necrologia, Calendaria, antiquiora Missalia, &
viaria, in quibus diem tantum mortis, annum rarissimè
assignarunt. Cur credamus igitur, quod de scriptor vitæ
S. Fintani ex anthographo sæc. IX. haurire potuerit ep-
ocham ætatis S. Fintani, cum illud adhuc omnino incertum
sit, an epocham monachatus eiusdem, atque quidem hæc
bene legerit; maxime vero, Cur, inquam, credamus, de
Contra epocham ætatis s. i. tempore monachatus a. 800
ingressa gravissima pugnant argumenta; namque

3° obstat ipsorum exemplarium nimia discrepa-
tia, quæ modo a. 800. modo 800. modo 802. in initio
monachatus S. Fintani ponunt, signo vix non in fallibili,
epocham hæc pro junioris temporis credulitate, Confes-
sag, opinione Confictam fuisse, quam dein diversi ex
diversis scriptoribus ibidem erronee mutuaverunt, hincque
ansam sumserunt, nunc ei præceptorem in Sabaria B.
Wernherum; nunc abbatem, cuius licentia se in Clausam
abdiderit, wickramum Constituerit: de quibus tamen
neq. uno saltem vocabulo mentio fit in vitæ descriptione,
præter quod ille tempore Clausuræ abbatem habuerit,
atque ante adventum in Rhinangia Insulam Sabariam in
habitaverit; sed et

4to. Ipsa vitæ descriptio Contra epocham 800. erit
Cum Normannorum irruptionem primo loco adducit, in
nullo enim hactenus historicorum, quem sciam, legi, Norma-
nos ante a. 800. irruptionem in Hiberniam fecisse, potius
omnium primam factam esse a. 810. et 812. Cum dein in
Galliam traicerent, reperiri. verum, etiam si dederis 20 a. in
ante sæculi IX. principium irruptionem Normannorum contigisse
epocham in monachatus et ætatis v. i. ad an. 800. Cum historia
vitæ minime combinari poterit; quæ dilucide habet, foream
S. Fintani a Normannis ad necem Castriam fuisse abductam
tum vice alia ipsum S. Fintanum a Normannis ad necem Con-
quisitum, post osolum Latitantes, minime repperit, tandem
quasi post longum intervallum vitæ scriptor peregrinationis

occasionem enumerare incipit. Nec hoc silendum q.
in eadem provincia Lagirensum inter duos principes
per grandis est orta seditio; ex his enim sic argu-
mentor.

In prima Normannorum hostili irruptione so-
ror Capta est, demus, sed nescimus, quod in eadem ir-
ruptione. Finianus post ostium habitans ab ipsorum
manibus etiam liberatus sit; sane vero sub eadem ir-
ruptione inter duos principes grandem fuisse ortam
seditionem vix mihi persuasibilis aliquis, quis enim credat
Cives et principes provincia inter se diffidere eo tempore,
quo hostes caeteri totam hanc provinciam igne ferroque
devastant: quis tam periculoso situ in locis mari contiguis
Convivia parare presumat; ergo non hostili abate, sed
pace facta nata. Cum Normanni mercimoniij causa Hi-
berniam frequentarunt, vel cum e gallicis oris domum
reducis Hiberniam pertransissent, hinc non vidio ab ir-
ruptione intervallo proditum ab inimicis suis. Finianum
credamus. porro si huic intervallo aliquo tm annos
demus, si biennium mora, qua in Orcadibus Insulis
apud Epum permansit, si annos illos, quibus proprio
pede s. Martini sedem, Franciam, Alemanniam, Longobar-
diam, Roman, et iter redux peragravit insumpsit, si tempus
quo in Sabaria degit, si quatuor tandem annos, quibus in
Clericali statu apud nobilem virum in Alemannia substitit,
Congulemus, maiorem fortassis quam 20. annorum nu-
merum inibimus. Quod ergo, si ante annum 800.
Normanos Hiberniam non attigisse asseramus, & qua-
propter, sub absurdum evitemus, ego, ut opinor, salo-
in meliori iudicio, rite statuo: N. Finianum circa
annum 840. ab inimicis proditum, per 4. annos
peregrinationem ad loca sancta peregrisse, tunc vero
Roma redirem in Sabaria per annos duos Consecusse, atq.
dein apud wolverum nobilem in Alemannia virum per
4. annos Comoratum, tandem anno 855. monachum indisse.
id quod aliae rationes amplius suadent, nempe
370. Quod auctor vitae s. Finiani differre habeat,
abbatis permixtu, sed cuius sanabo, abbatem ad initium
saeculi IX. regnantis, wicram eundem qdm appellat
seriptor Sabariensis, ad quo fundamento: nullo re vera,
nisi fundamentum dicere velis opinionem propriam, neq.
enim vestigium, quod ego sciam, in serijs Rhingensibus
superius de abbate aliquo ante medium saec. IX. regnante:
de Saargall. vero Necrologio saul ff. Conscriptorum Cata-
logo postea differemus, ex quo nunc unicum illud praedictare
libet, quod illud unum unicum abbatem wicramum habeat,
duos vero wolveros. an vero licet illud duo nunc idem wicramos
fringere, sicut duo illud wolveros habeat, et hac qdm seditione
rem maxime dubiam, monachatus n. s. Finiani epocham
magis magisque dubiam reddere, & sicque planam historiae

Rhin augien sis Seriem Ob 30. annorum spatium, quae antiquiori, sed obscuro, gauderet privilegio, in unum perplectere ambagibus, totamque eius invertere veritatem ego, saltem in Rhenaugiam summa veneranda tantum non nolum. Primum adificium super baria firmam et solidam ne quis obvius lapidem submovere possit. Si ponitur monachatum s. Finiani ad annum 853. Subsequenti anno habebimus primum abbatem Gosbertum, cuius temporibus et diplomatibus, Chartis, aliisque probationibus satis firmos. imo si abbatem wickram cum s. Finiani simul cogere velimus, obitum s. Finiani sub wickram acciderit verius dicemus, quam initium monachatus. in Seriem vita enim, s. Finiani per quinque annos monachatus erat, antequam in claustrum se detraheret. in claustrum vero permansit 22 annos, iam si ab anno 853. ascendimus per annos 5. Currit annus 857. si ab hoc numeramus 22. erit annus 879. quo forsitan iam electus erat wickramus, cum ab anno 877. usque 885. annus electionis wickrami incertus sit, ac annus obitus wolverii abbatis.

His argumentis non quidem authenticis veris, verum tamen similibus si addantur illa, quae s. Augustinus, Bernardus in suis reflexionibus supra litteram s. 2. adducit, traditioni antiquae, ut aiunt, praeponderabunt unde.

N. 8^{vus}

N. Taliter decepti scribuntur Patres galii in sua gallia christiana, qui primum abbatem Rhenaugiae Adelbrastum scripserunt. vide. R. P. Beati Maos de iure advoc. libel. tract. p. 251.

Facilis est ad partem suam, etiam responsio, quod de Historicis de s. Finiano scribentibus sentiendum, unico enim verbo responsum absolvo: decepti sunt, neque enim Buclinius, neque s. Augustinus, neque s. P. Carolus fabaricus Cruxi indulgebant, sed bona fide, quae hinc inde ex junioris aevi scriptoribus decerperunt, cultiori stylo enarrabant, nihil simul non semel egregie hallucinati sunt, Contraque se ipsos senserunt; ita Buclinius s. Finianum cum wolverno per quem vicarium vixisse, s. Augustinus cum wulfelardo scribit, alius Principem Laginiae nominat, alius Cruxi, in eo s. Augustinus fidelissimus fuit, quod adderet, sub quo abbate, nempe in fabaria fuerit, nondum didici, licet ex sermone et Chronicis fabaricis ab eo dubio didicerit, verum ob alia motiva dubitaverit, atque interim vulgata de s. Finiano opinioni inhaeserit.

Digrediamur nunc ad aureum istud antiquitatis documentum, Necrologium Sax-gallerse, quodque de illo sentiendum, et quid inde sit eruendum pro Rhenaugiae historia pari fidelitate et veritatis amore quantum nobis, modesto ingenio nostro in otio dicamus. si erramus, corrigi amamus, si rem attingimus, illis gratias sine macerione, qui nobis veritatis facem protulerunt, sit igitur.

Observatio II.
In. MSS. Sangallense.

N. J. mus

Copia MSS. Sangallensis, quam Av^{mus} JB. abbas
Alti-Augienfis Bernardus in charta oleo tincta ex
autographo sac. gallensi affabre depicta mihi gra-
tiosissime Communicavit, eius est pretij, qualis pro eruen-
da historia Alti-Augienfi nulla res alia, nullum nomen:
tunc antiquitatis estimari possit, modo illa sine pre-
iudicio Concepto et absque animi sententia iam fixa
Lustratur. Ego certe in hoc, licet pro domo mea non
scribam, mihi metipso non fidebam, sed quid de ea alij
sentiant, opinione mea occultata perscrutabar. Trans-
misi illam ad Confratrem meum R. P. Stanislaum Wül-
berz, quem sciebam in hoc antiquitatis genere virum
versatissimum, simul atque in formardo de fuser iu-
dicio sincerissimum, qui, postquam lustraverat illam,
deprehendit, quod Copia Necrologij illius sit, Cuius
autographum ille ante a nos iam plurimos in sac-
gallensi Museo oculis suis mel usurpaverat: respondit
Itaq; sermone vulgato, Cuius responsi verba hic ut
ante foram opinioni meae, dignum atque iustum
existimo:

N. 2. dus

» D. B. gultigz Necrologium ist nün a ffoim
» piece ffoi sac. VIII. odno IX. vngfrangn, un
» usque ad sac. XII. Continuat; In englisch nu vntz
» nient in dem Closter S. Michaelis zu n. f. Hon
» walegn Lustrum vntz / zu d. b. b. f. / nün Copia
» habne. D. B. gultigz ist diversa manus et atramentum
» so vntz d. n. Copia ffoim vntz zu n. d. n. vntz nün
» Closter in die Confraternität gabonum, ffoi vntz
» ifun nün nigunt Blatt pro supplectione gawidnt,
» vntz ffoi d. n. vntz vntz praterito, vntz ffoi praterito
» abbatibus vntz g. vntz, vntz ffoi d. n. ffoi
» sequentes d. n. nün nigunt Conventualen, d. n. die
» ffoi vntz vntz, vntz, vntz ffoi fragmentum
» Necrologij sac. Blasiani ex Bibliotheca vntz obonenfi
» Abou R. Gentilotti Communicat ffoim vntz b. ffoim
» ffoi. ffoi vntz nün vntz Necrologium
» Petershusanum, ffoi vntz g. ffoi: die vntz vntz
» vntz vntz vntz ist vntz vntz vntz vntz in
» d. n. Necrologio sac. gallensi g. vntz vntz vntz vntz
» bates ffoi, ffoi vntz vntz 43. monachi vntz
» vntz vntz vntz. d. n. vntz ist vntz. die
» vntz ffoi vntz sac. IX. d. n. vntz saculo XII.
» iam ad rem.

In sac. gallensi Necrologio est diversa manus
et atramentum; primum equidem in ista Copia

Si bene inspicias, deprehendi saltem vero suspicari
 potest, eo quod Diemar abbas ante saec. XII. in scriptis
 fuerit: Diversa vero manus et atramentum diversos se-
 res & diversamq; sibi succedentem scripturam denotat. C-
 igitur in hoc MSS. Wuichram abba primus apparet
 numerus, quod sub isto Wuichramo Confederatio in ita
 inde posuerunt Wolvenum, antecessorem Wuichrami, &
 in Wolveni praecessorem anwardum, gobertum.
 Crediderim, omiserunt, eo quod ille ex alio Mario su-
 asumptus; monachos autem eo ordine positos Cenobii
 in Necrologijs, Calendarijs, fuerunt annotati, incipit
 a Januario usq; ad Decembrem. an Wuichram vi-
 an mortuus inseriptus fuerit non moror, sufficit enim
 quod ille primo loco veniat, qui Confederationem
 cepit.

Vel enim, quare, abbates in hoc MSS. positi sunt,
 quos putant Althinangenses aliqui iam ante goberta
 regnasse, vel non sunt; si non sunt, quo fundamento as-
 sumuntur abbates tales adscititij; si vero sunt, quare
Wuichram secundus et secundo non invenitur in hoc Calend.
 sub cuius directione in Confederationem inchoatam et
 plus quam Centum est, sentio, quid respondere velint:
 quidem, licet omnes sit Wuichram, Wolvene in secundo
 parte, signum infallibile, duos supra Wolvenos, ad verum
 si dicerem eos falli, qui hoc infallibile putant: Wolvenus
 secundo ponitur immediate ante Othonem Columna III. si aut
 hic sit Wolvenus secundus, restaurator, ut vocant, Car. rog.
 ante Wiprard, Sigehard, Adalprand non est positus, cum in
 ille immediate, quod putant, successerit goberto, et praeces-
 serit Wuichramo Confederationis institutori; imo Car. rog.
Wolvenum Columna III. positum non adiungunt abbatibus
 illis in interregno a 952. usq; 969. positus Sigehard, Otho
Kualpold; nimirum idcirco, verbo sit venia, ut praesenti
 ban opinionem forcent. Sed ex me quarent; quare hic
Wolvene secundus sit positus; sciscitor rursum ego, quare Sig-
ehard, Othard, Kualpold ponuntur, nimirum sub eo loco
 illos numeremus, quo lacunas implere debent; alii que
 abbates desiderantur. at neque ad hoc Confugio, verum
 dico, temporis longissimi intervallo, quod Wuichramum
 et Othonem intercepit, per errorem unum unicum Wolvenus
 bis esse positum, cum enim Constel. sub Othone abb. supra
 renovalam Confederationem, ab ipso sine dubio peribita
 fuit designatio Confratrum, servulantes igitur Calenda-
ria et Necrologia Wolveni nomen, ut sole sumi benefactoris
 et restauratoris in recentioribus etiam invenere Codicibus,
 quos illis ansam praebuit alium adhuc praeter praesentem
 asigrandi Wolvenum; hinc primo loco posuere Wolvene,
 secundo Othonem, e contra cum, ut arbitror, post gratide

illud interregnum wipertus tandem denominatus
 est abbas, nomina abbatum a Sax-gallenibus ite-
 rum posita eo ordine etiam posita fuere, ut prima,
 nempe retrograd, ut primo wipert, seu wiperth,
 dein sigi karol, licet iste prior wiperto fuerit, apig-
 naretur: subsequuntur monachi, sicut etiam post
 Ottonem. Ms. Conferatur reflexio S. Caroli Beller
 Mon. Rhinang; Super hoc Mss. Sangallense.

His in iuris fundamentis nunquam sane di-
 moveri poterit ab opinione mea: nisi etque antiqvo
 autographo de Contrario edoceret: primus Rhin-
 angia abbas fuisse post gozbertum saeculo nempe
 medio IX. antward, wolvenc, et wickram, tametsi
 nobis a quibusdam Contra hunc ordinem obijciatur
 traditio Landgrith, quae sub abb. antward factam
 esse certum est, et ut autumant, ad annum: 844.
 his enim cum Clar.^{mo} S. Geroldo Müller mon. Rhinang;
 respondet: vel in Lyphra errare Copistam, quod in
 Chartarijs vetustis Certis deprehendimus, vel
 iuxta Clar.^{mo} Mabillonij doctrinam factam quidem
 prius donationem, scriptis vero Consecratam sub
 Antward. Si enim gozbertum annis tantum aliquod
 praecipit antward, Cur iste in Catalogo Sax-gall, omil-
 titur? Cur idem iste in diplomate Ludoviciano Con-
 firmatur, non Confirmatur? Cur in eodem diplom.
 de abbatibus Mnrii, de quo Ludovicus ait, quod pater
 et avus, nec non et ipse Construxerat, nulla mentio
 nisi, quod rex per hoc inuere voluerit, Mnrium
 quod pater et avus iam Construere incipiebant, sed
 per discordia domestica, subit pene frigidum venie-
 bat, tandem per ipsum hunc wolvencum plene Const-
 ructum et absolutum fuerit: atq; si Antward circa
 annum 840. iam pedem tenuit, quo tempore dicitur
 bella illa intestina, an sub eodem Antward, an sub
 wickramo vel wolvenc I.^o quos fingunt, accidere, et
 quibus Mnrium destruebatur. Si sub uno ex 3. his
 abbatibus a primordio saec. IX. usq; ad medium reg-
 nantibus existerent, minor, quomodo abbas, et
 monachi subsistere potuerint? maxime, cum restau-
 ratio tempore eodem necdum sit facta. Si ante
 saec. IX. Mnrium frigidum venit, quare, ubi
 restaurator, an fortassis is ipse est, qui medio
 saec. IX. adhuc et supra vixit? Itaque ne 50. ano-
 rum solummodo majori antiquitate tam incerta,
 tam obfusata, tam multis anfractibus implicata

frustra gaudeamus, satius, securius, atq; iucundius
erit eam inire viam: que terra solida, Certoque duo
diplomatis nempe, Charlaris 77. ambulare possumus
quam ob rem, si mihi Concessum sit, meo Systemate a
Concinandam, Complandamq; historiam Rhinangij
utur, alijs tamen aliorum sententijs omnino salvis
preestinatib.

Systema Historiae Nrii Rhinangij.

Sac. IX. ad initium Wolfehardus wolveni
lauratoris avus, prima Nrii fundamenta ponit

Anno 818. Wolvinus wolfehardi filius Ecclē
siam antiquitate Collapsam, aut ruina proximam
renovat, secundamque manum edificio Nrii appli-
cat.

Anno 830. incirca intestina bella parentis
inter wolveni restauratoris, atque devastatio Mo-
nasterij.

Anno Circa 840. Captus per insidias in Hi-
bernia S. Findanus, qui miraculo Liber factus per
Orcares Insulas in Franciam, Alemāniam, Italian
 tandemq; Roman iter instituit.

Anno fere 844. wolvenus junior, sive Restau-
rator destructum Nrium in staurare curat.

Circa idem tempus S. Findanus Roma deveniens
in Sabaria Comoratur.

Anno 846. eiusdem S. Findani ad wolvenum
restauratorem accepit, Cum quo per quadrienium
vixit.

Anno 851. S. Findani monachatus in Rhe-
nangia Nrio recens a wolveno in staurato.

Anno 852. Gosberti abbatis a monachis
ibidem per unum, alterumve annum Congregatio
electio, et per Ludovicum germanicum Constitutio.

Anno 856. Reliquia S. Blasij Roma in
Rhenangiam deportata.

Anno 857. S. Findani in Clausuram se-
cepit.

Eodem anno Antwanti abbatis electio

Anno 858. alba Cella traditio per Sigemarum
et in eandem Partis reliquiarum S. Blasij Translatio.
Item wolveni iam monachi traditio.

Anno 867. wolven in abbatem electio.

Anno 878. wickram abbas eligitur.

Anno 888. Goybertus II. abbas.

Anno 912. Rupertus abbas.

Interregnum propter omnimodam Muri destruc-
tionem per Hunnos illatam, qua mala fors etiam
eodem tempore Muri San-Blasiano contigit.
ante hanc fors adhuc Rhenaugia praeerat Sigehard,
Othard, et Ruatpold, abbates. aut inter wipertum
et Adelbrastum intercepit Sigehard.

Anno 969. wipertus per S. Conradum Epum
Constant. abbas constituitur.

Abhinc Rhenaugienfis historia series nullo,
quod mihi notum sit, offendiculo laborat.

Atque haec sunt universim, qua ego tenui
iudicio meo de primordijs Celeberrim Monasterij
Rhenaugienfis ingenue sentio; quaeque veritatis, ut
puto, agnita amore sincerissime exposui. Verum
et id ingenue, candidissimeque fateor, non mei
Cerebri haec esse inventa, neque labor meus, praeter
quod ille Calami fil, sed vix non omnia submisit:
ravere mihi argumenta quam benignissime, ipsius
mei Muri Rhenaugienfis optimi Incolae, quos
inter primas tenet modernus Aev^{us} abbas Bernardus,
qui summa gratia ea mecum communicavit singula, quae
ad hanc rem facere potuerunt; alter est Clar^{us}
P. Geroldus Müller, qui enucleata Cypsis vir suis
exquisitissimis notis ad Chartas domesticas non
exiguum mihi lumen accendit. His, si quid
modica Cura mea praestiti, solum est in acceptis
referendum; quibus et ipsis, eorumque emendationi
iudicio singula libens, libensque subijcio.

Carthum

U. J. O. gl. S.

[Faint, mostly illegible handwritten text in a cursive script, possibly Latin or German. The text is arranged in several paragraphs with some visible ink blots and bleed-through from the reverse side.]

[Handwritten text on the adjacent page, partially visible. It includes a list of names and titles:]

- Mil...*
- Rhen...*
- Faculum I. L.*
- 16 Ann...*
- usque a*
- M...*
- Adjiciunt*
- Sigilla Ant...*
- Arch...*
- Opera*
- P. Mauri*
- van der Me*
- An...*